

Gümrük Birliği Anlaşması Acilen Revize Edilmelidir !

Onur ÇELİK – Yeminli Mali Müşavir, Bağımsız Denetçi

Gümrük Birliği, üye ölkelerin tek pazar oluşturarak ekonomik entegrasyona gidildiği, gümrük birlikteliğinin sağlandığı ve bu suretle birlik dışındaki ölkelere karşı tek ve ortak ticaret politikası, gümrük tarifesi ve mali politikaların uygulandığı ekonomik bir yapılanmadır.

Türkiye, 1996 yılında Avrupa Birliği'nin (AB) üyeleri arasında kurmuş olduğu gümrük birliğine dahil olmuştur. Türkiye, AB'ye üye olmadan gümrük birliğine üye olan tek devlettir. AB üyesi olmadığı için karar alma mekanizmasına dahil olamamakta ancak alınacak kararları uygulamak zorundadır. Yani ulusal dış ticaret politikasını belirleme yetkisini tek taraflı olarak AB'ye üye olma ümidi ile devretmiş ve bir nevi taviz vermiş durumdadır.

Nitekim, gümrük birliği esasen sanayi sektörünü kapsamakta, tarım ve hizmet sektörlerini ise kapsamamaktadır. Türkiye'nin tam manasıyla sanayileşmemiş ve rekabet gücünün sanayileşmiş ölkeler karşısında oldukça düşük seviyede olan bir ölkede olduğu bilinen bir gerçektir. Örneğin Türkiye, Almanya'dan otomobil ithal ettiğinde gümrük vergisi almamaktadır. řu an gündemde olan yerli otomobil projemiz devreye girse, Alman otomotiv devleriyle bu sistemde rekabet edebilecekmidir ?

Peki, göreceli üstünlük sağladığımız tarım ve hizmetler sektörü neden gümrük birliği kapsamında dahil edilememiştir ?

AB ile Türkiye arasındaki dış ticaret dengesine baktığımızda da, tablonun tamamen Türkiye'nin aleyhine olduğu görölmektedir. İstatistiklere göre AB ölkelerinden yapılan ithalatımızın, ihracatımızdan % 30 - 40 civarında daha yüksek olduğu görölmektedir. 1996-2016 yılını kapsayan 20 yıllık dönemde AB lehine verilen dış ticaret açığı 200 milyar dolardır. Bu tutar her yıl ortalama 10 milyar dolar dış ticaret açığı verdiğimiz anlamına gelmektedir.

Gümrük Birliğine taraf olmanın bir diğer dezavantajı ise, AB'nin üçüncü ölkeler ile yaptığı Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) nedeniyle Türkiye'nin ilave yükümlölükler altına girmesidir. Örnek vermek gerekirse, Mısır ile AB arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması gümrük vergilerinin sıfırlanmasını gerektirsin. Bu sayede Mısır Türkiye'ye ihracat yaparken Türkiye gümrük vergisiz bu malı ithal etmek zorunda kalacaktır. Türkiye, Mısır'a aynı ürünü ihraç etmek istese, Türkiye gümrük birliği üyesi olmasına rağmen AB üyesi olmadığı için Mısır, Türkiye'ye gümrük vergisi uygulayacaktır ! Türkiye'nin buna engel olması için tek şansı ise, Mısır ile ayrı bir STA imzalamasıdır. Ancak Mısır gibi birçok ölkede bu avantajını kaybetmemek adına yıllarca Türkiye ile ayrı bir STA imzalamaya yanaşmamıştır.

Ölkemizin, üyesi olmadığı ya da olamayacağı bir sisteme, ekonomik pazarını tıpkı üye ölkeler gibi açması, buna mukabil üye ölkelerin AB pazarında sahip olduğu haklardan Türkiye'nin tümüyle yararlanamaması ne iktisaden ne de politik olarak kabul edilebilir bir durum değildir.

Uluslararası ticaret, tüm Dünya ölkeleri için olmazsa olmaz bir noktaya ulaşmış ve tüketicilerin refahını artırmıştır. Bununla birlikte adil, ekonomik ve sürdürülebilir temellere dayanmayan ticaretin sonucunda bir ölkenin refahı artarken diğerinin azalır. Dünya'da son dönemde yaşanan ticaret savaşlarının temel nedeni de budur.

Sonuç

AB ile ekonomik ilişkilerin karşılıklı çıkarları dengeleyecek bir zemine oturtulması ihtiyacı, büyük bir aciliyet taşımaktadır. Mevcut durum itibariyle, AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı serbest ticaret anlaşmaları ve diğer ülkelere getirmemiş olduğu devlet yardımlarını sınırlandırma yükümlülüğünü Türkiye ile yapılan anlaşmalara koymuş olması bu aciliyeti daha da artırmaktadır.

Bu çerçevede Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği'nin geleceği konusundaki yapılacak görüşmelerde, öncelikle karar alma mekanizmalarına Türkiye'nin dahil edilmesi, gümrük birliğinin başta tarım ve hizmetler sektörlerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi, yine AB'nin STA imzalayacağı üçüncü ülkelerle müzakare ve karar alma sürecine Türkiye'nin dahil edilmesi ya da imzalanacak STA'nın Türkiye'yi bağlamayacağını belirlenmesi için ivedilikle adım atılması gerekmektedir.

Uluslararası iktisat literatüründe yer alan "bebek endüstriler teorisini" uygulayarak, yüksek gümrük vergileri ile kendi sanayisini oluşturmuş Avrupalı ve diğer sanayileşmiş ülkelere Türk sanayisi kurban edilmemelidir. Sanayimiz rekabet kazanıyor söylemleri ile ağır bedeller ödetilen Türk Sanayisi bu sistemle asla uluslararası piyasada yer alacak küresel bir sanayi ürünü ve markası çıkartamayacaktır. Başta Güney Kore ve Çin gibi Uzak Doğu ülkelerinin son 20-30 yıl içerisinde çıkardığı küresel markalar, gümrük duvarlarıyla korunarak bugünlere ulaşmıştır.

Son söz olarak, Amerika gibi Dünya'nın süper gücü olan bir ülke bile, başta çelik ve otomobil gibi sanayi alanlarına ek gümrük vergileri uygulamaya hazırlanırken Türkiye'nin daha fazla zaman kaybedecek lüksü kalmadığı düşünülmektedir.